

VN/9772/2023

Sosiaali- ja terveysministeriö
26.4.2023

Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaaliturvakomitean välimietinnöstä

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/1646/2020

6. Lasten ja perheiden sosiaaliturva (välimietinnön ehdotukset 13, 14 ja 15)

6.1 Komitea ehdottaa työryhmän perustamista lapsilisän uudistamiseksi. Mitä lapsilisäjärjestelmän eri uudistusvaihtoehtojen valmistelussa ja arvioinnissa tulisi ottaa huomioon?

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta pitää tärkeänä tasa-arvoisen vanhemmuuden edistämistä, mihin mahdollisella lapsilisän jakamisellakin tähdätään. Tane painottaa, että kaikissa perheitä koskevissa toimissa on tärkeää huomioida perheiden monimuotoisuus ja lapsen edun tulee olla etusijalla kaikissa lapsiin liittyvässä päätöksenteossa. Työryhmän toimeksiannossa on tärkeää huomioida edellä mainitut, eikä mahdollisilla jatkotoimilla saa olla esimerkiksi lapsiperheköyhyyttä lisääviä vaikutuksia.

Mahdollisen tulevan työryhmän kokoonpanossa on tärkeää huomioida riittävän laaja osaaminen, ml. sukupuolten tasa-arvoon liittyvät kysymykset.

6.2 Komitea ehdottaa lastenhoidon tukien järjestelmän uudistuksen käynnistämistä. Miten ja mistä lähtökohdista lastenhoidon tukien järjestelmää tulisi uudistaa?

Hallituskaudella 2019–2023 toteutetun perhevapaaudistuksen yhteydessä lastenhoidon tukiin, kuten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukeen, tehtiin vanhempainpäivärahaajärjestelmän muutoksista aiheutuvat välttämättömät muutokset, mutta muutoin tuet säilyivät ennallaan. Tämä huomioiden on luontevaa, että seuraavaksi arvioidaan lastenhoidon tukia ja niiden mahdollisia uudistustarpeita. Työssä on tärkeää kattavasti arvioida ja huomioida myös vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon, niin perheiden sisällä kuin työelämässä.

7. Asumismenot ja asumismenojen korvaaminen (välimietinnön ehdotus 16)

7.1 Mitä tulisi ottaa huomioon ehdotuksen 16 edistämisessä? Mikä asia tai mitkä asiat on tärkeintä selvittää?

Lasten vuoroasuminen eli asuminen vuorottain useammassa kuin yhdessä kodissa on yhä yleisempää. Vuoroasumisen taustalla on usein, joskaan ei aina, vanhempien ero. Tasa-arvoasiain neuvottelukunta painottaa, että perheiden sosiaaliturvaa ja asumistukea uudistettaessa tulee vahvistaa eroperheiden asemaa ja vuoroasumisen mahdollisuuksia.

Suomessa lapsella voi olla vain yksi virallinen osoite. Tällä on vaikutusta niihin lapsiin liittyviin tukiin ja palveluihin, jotka määräytyvät sen mukaan, kumman vanhemman luona lapsi virallisesti asuu. Asumistuki myönnetään yhteisesti ruokakunnalle ja lapsi kuuluu siihen ruokakuntaan, jonka kotiosoitteessa hän on kirjoilla.

Tällä hetkellä lasten vuoroasuminen on tutkimusten mukaan harvinaisempaa pienituloisissa perheissä kuin muissa perheissä. Pienituloisissa perheissä esteenä vuoroasumiselle voi olla esimerkiksi se, ettei vanhemmilla ole mahdollisuutta asua lähellä toisiaan tai hankkia riittävän isoa asuntoa, jotta lapsi voisi asua kummankin vanhempansa luona.

Tane esittää, että vuoroasuvien lasten molempiin koteihin säädetään yhtäläinen asumistuki niin, että molempaa kotia kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Uudistuksella voidaan näin tukea lasten tosiasiallista mahdollisuutta vuoroasumiseen vanhempien sosioekonomisesta taustasta riippumatta ja edistää sukupuolten tasa-arvoa parantamalla vanhemmuuden tasaisempaa jakautumista. Uudistuksella ei kuitenkaan tule heikentää lasten ja lapsiperheiden asemaa eikä lisätä lapsiperheköyhyyden riskiä laskemalla asumistuen tasoa nykyisestä niissä ruokakunnissa, joihin lapsi nykyarvioinnin mukaan katsotaan kuuluvaksi.

16. Mitä muuta haluat todeta sosiaaliturvauudistuksesta?

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriölle sosiaaliturvakomitean välimietinnöstä. Tane edistää sukupuolten tasa-arvoa yhteiskunnassa, joten lausunto keskittyy sukupuolten tasa-arvoon liittyviin näkökulmiin.

Ympäröivän yhteiskunnan sukupuolittuneisuutta peilaten, sosiaaliturvan käytössä on sukupuolittuneita eroja. Mahdollisissa muutoksissa on tämän vuoksi tärkeää huomioida, miten ne vaikuttavat naisiin ja miehiin ja eritaustaisiin ihmisiin. Myös sukupuolivähemmistöt on tärkeää huomioida.

Tane korostaa, että sosiaaliturvauudistuksella on tärkeää edistää myös sukupuolten tasa-arvoa. Tämä edellyttää sukupuolinäkökulman tietoista huomioimista. Sukupuolivaikutukset tulee arvioida ja niiden tulokset huomioida uudistuksen kaikissa vaiheissa. Tämä on erityisen tärkeää tulevalla hallituskaudella, kun uudistustyö siirtyy uuteen vaiheeseen. Komitealla tulee olla valmiina jatkoehdotukset sosiaaliturvan uudistamiseksi vuoteen 2027 mennessä ja näiden ehdotusten sukupuolivaikutukset tulee olla tuolloin tiedossa, jotta ehdotusten pohjalta voidaan tehdä toimeenpanoon liittyviä päätöksiä.

Tane kiittää sosiaaliturvakomiteaa sen työskentelytapojen avoimuudesta kuluneella hallituskaudella. Jatkotoimenpiteenä Tane kuitenkin esittää, että komitean ja sen jaostojen työskentelyssä varmistetaan riittävä tasa-arvo-osaaminen niin jäsenten kuin kuultavien asiantuntijoiden osalta.